

Én és a pártom: A politikai kommunikáció perszonalizációja a személyes névmások tükrében

Szabó Lilla Petronella

TK Politikatudományi Intézet
BCE Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola
szabo.lillapetronella@tk.mta.hu

Kivonat: A dolgozat a pragmatika személydeixis fogalmával tárja fel, hogy milyen mértékben figyelhető meg a perszonalizáció az Egyesült Államok politikai kommunikációjában. A 95.000 szavas korpuszon végzett elemzés az 1980 és 2016 között elhangzott elnökjelöltséget elfogadó bevédeket vette alapul. A vizsgálat egyrészt az egyes szám első személyű, másrészt pedig az elnökjelöltre és a pártjára utaló, többes szám első személyű névmásokra terjedt ki. A várakozásaim szerint az egyes szám első személyű névmások száma növekedett, míg a pártra vonatkozó többes szám első személyű névmások előfordulása csökkent. Az eredmények azt mutatták, hogy az egyes szám első személyű névmás használata nem volt egyenletes a választási években. A jelöltre és pártjára vonatkozó többes szám első személyű névmások száma csökkent az 1980-as és 1984-es választási évekhez képest.

1 Bevezetés

A politikai kommunikáció kutatói között széles körben elismert tézis, hogy a politikai kommunikáció egyre személyesebb formát ölt; ezt a jelenséget a politikai kommunikáció perszonalizációjának nevezzük (Aczél 2009; Balmás et al. 2014; Holtz-Bacha et al. 2014; McAllister 2007; McAllister 2015; Perloff 2014; Plasser 2008; Rahat–Sheafer 2007). A perszonalizáció egyfelől azt jelenti, hogy az egyéni politikusok előtérbe kerülnek, szemben a pártokkal, vagy más kollektívakkal (Karvonen 2010: 4; vö. Aczél 2009; Langer 2007; Rahat–Sheafer 2007). A fogalmat más kutatásokban a magánélet politizálódásaként értelmezik, amely arra utal, hogy a politikusok egyre több magánéleti információt osztanak meg a nyilvánossággal a politikai siker érdekében (Holtz-Bacha et al. 2014). A jelen dolgozatban az előbbi értelmezést vettem alapul, tehát a perszonalizációt mint az egyes politikusok előtérbe kerülését vizsgáltam. A jelenség ezen vonatkozását példázza, hogy a közbeszédben számos kormányzatot a vezetőjük után neveztek el és így is utalnak rájuk, így Margaret Thatcher 1979-es megválasztása után az Egyesült Királyságban a kormányzat „Thatcher ministry”, vagyis Thatcher-kor-

Szabó Lilla: Én és a pártom: A politikai kommunikáció perszonalizációja a személyes névmások tükrében. In Várad Tamás (sorozatszerk.) – Ludányi Zsófia – Grácz Tekla Etelka (szerk.): Doktoranduszok tanulmányai az alkalmazott nyelvészet köréből 2020. XIV. Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia. Budapest: Nyelvtudományi Intézet. 106–115. doi: 10.18135/Alknyelvdok.2020.14.8.

mányként vált ismertté (McAllister 2007; Reitan 2003). A perszonalizáció fontos tulajdonsága, hogy növekvő tendenciát mutat, vagyis t időpillanatban kevésbé perszonalizált a politikai kommunikáció, mint $t+1$ pillanatban (Karvonen 2010: 4).

A dolgozatban azt vizsgáltam, hogy a perszonalizáció miképpen érhető tetten a politikusok nyelvhasználatát illetően. A kutatás eszközeként a pragmatika *személydeixis* fogalmára támaszkodtam, ezen belül pedig a személyes névmásokra, amelyek prototipikus deiktikus kifejezéseknek tekinthetők (Tátrai 2011; 2017). A pragmatikai központú kutatás a személydeixis vonatkozásában lehetővé teszi a jelentés „manipulálásának” vizsgálatát, amely annak az elemzése, hogy a politikusok milyen személyes névmásokat használtak annak érdekében, hogy az üzenetüket úgy értelmezzék a szavazók, hogy az előnyükre váljon (Wilson 1990). Ezt példázza Winston Churchillnek, Nagy-Britannia egykori miniszterelnökének ikonikus beszéde, amelyet a második világháború idején mondott (W1): „We shall go on to the end, we shall fight in France, we shall fight on the seas and oceans, we shall fight with growing confidence and growing strength in the air, we shall defend our Island [...]” ’A végsőig folytatjuk, harcolni fogunk Franciaországban, harcolni fogunk a tengereken és óceánokon, növekvő magabiztossággal és növekvő erővel fogunk harcolni a levegőben, meg fogjuk védeni a szigetünket’¹. A beszédben ugyan Churchill számos alkalommal használta a *we* többes szám első személyű névmást a hallgatóság bátorítására és a szolidaritása kifejezésére, egyértelmű, hogy maga a miniszterelnök nem tartozott azok közé, akik a frontvonalon harcoltak az országért (Wilson 1990). A személyes névmások használata tehát alkalmas arra, hogy a politikus önmagát helyezze a központba (az egyes szám első személyű névmással). Emellett a többes szám első személyű névmásokon keresztül szolidaritást vállalhat a hallgatóságával, amint azt Churchill példája is mutatta (vö. Kuna 2016). E funkció mellett a politikusok a többes szám első személyű névmások használatával a felelősséget is hártani tudják egy-egy bizonytalan kimenetelű intézkedés esetén (Beard 2000: 45). Míg az egyes szám első személyű névmásokkal saját magukra vállalják a döntéshozó szerepét, többes szám esetén a felelősség megoszlik (Beard 2000; vö. Domonkosi–Ludányi 2018; H. Varga 2017; Kuna 2016; Laczkó–Tátrai 2015).

A dolgozat középpontjában egyfelől az egyes szám első személyű névmások álltak, mivel ezek egyértelműen jelzik, hogy a politikus előtérbe helyezi-e magát. A többes szám első személyű névmások a politikai beszédek szempontjából azért bírnak jelentőséggel, mert egy beszéden belül utalhatnak tágabb csoportokra, mint például az egész nemzetre, ugyanakkor vonatkozhatnak csak a pártra is (Beard 2000; Jobst 2010), amiből kifolyólag eltérő mértékben teszik inkluzívá a politikus megnyilatkozását. A politikai kommunikáció perszonalizációjának definíciója szerint a politikus előtérbe helyezkedése szükségképp azt jelenti, hogy a pártja a háttérbe szorul. Ennek megfelelően a dolgozatban vizsgált személyes névmások másik csoportja a többes szám első személyű volt. Ezen névmások közül a kutatásban azokra a többes szám első személyű névmásokra fókuszáltam, amelyek denotátuma a politikus és a pártja. Az egyes és többes szám első személyű névmásokat az amerikai egyesült államokbeli elnökjelöltek jelölést elfogadó beszédében vizsgáltam az 1980-as választásoktól a legutóbbi, 2016-os választásokig. Az Egyesült Államokban kiemelt figyelemmel kísért demokrata, illetve republikánus nemzeti konvenciókon elhangzó beszédek az elnöki kampány nyitányai, amely kampányok és az azokat követő választás a demokrácia „szinonimái” az Egyesült Államok politikájában (Tuman 2008: 2).

¹ A dolgozatban az összes fordítást én készítettem.

A politikai kommunikáció definíciójának megfelelően az volt a hipotézisem, hogy az egyes szám első személyű névmások használata az idő előrehaladtával növekedést mutatott. A másik feltevés, hogy azon többes szám első személyű névmások, amelyek a beszédet mondó politikusra és a pártjára vonatkoznak, csökkentek az idő előrehaladtával. Ezen feltételezések tükrözik, hogy egyfelől az egyén kerül előtérbe (az egyes szám első személy növekedése által), míg az adott párt háttérbe szorul (a politikusra és pártra vonatkozó többes szám első személyű névmások csökkenésével).

A dolgozat következő, második pontjában ismertetem a kutatás során alkalmazott módszertant. A harmadik egységben részletesen bemutatom a vizsgált korpuszt, majd a negyedikben ismertetem az eredményeket. Az utolsó, ötödik pontban tárgyalom a következtetéseket.

2 Anyag és módszer

2.1 Módszertan

A kutatás során a pragmatika funkcionális kognitív megközelítését vettem alapul, ezen belül pedig a személydeixisre fókuszáltam. A deixis tanulmányozása lehetővé teszi, hogy a nyelv és kontextus közötti kapcsolatot vizsgáljuk, mivel az „a diskurzus értelmezésébe bevonja a résztvevők fizikai és társas világát” (Tátrai 2011: 127; 2017: 953). A fizikai és társas világ figyelembevételével rávilágíthatunk a beszélők térbeli, időbeli és szociokulturális viszonyrendszerére (Laczkó–Tátrai 2015; Tátrai 2011; 2017). A kutatás céljainak, azaz a személyes névmásokon keresztül történő jelentésképzés vizsgálatának megfelelően a személydeixisre támaszkodtam, amelynek prototipikus vizsgálati elemei a személyes névmások (Laczkó–Tátrai 2015; Tátrai 2011; 2017).

A feltételezésem szerint a személyes névmások közül egyfelől az egyes szám első személyű névmások, másfelől pedig a többes szám első személyű névmások utalnak a politikai kommunikáció perszonalizációjára. Az egyes szám első személyű névmások növekedése az idő előrehaladásával azt jelenti, hogy a politikusok egyre inkább vállaltak személyes felelősséget a beszédekben (vö. Beard 2000). A többes szám első személyű névmások pedig közös felelősségvállalásra utalnak (Beard 2000; Jobst 2010), vagyis ezek használatával a politikus saját magát is a megnyilatkozásba sorolja. Ezt példázza Michael Dukakis 1988-as indulásakor mondott beszédének részlete: „we Democrats believe that there are no limits to what each citizen can do” ’mi, demokraták úgy hisszük, hogy nincs határa annak, amit az egyes állampolgárok el tudnak érni’. A szövegrészből kiderül, hogy Dukakis önmagát is a Demokrata Párt tagjai közé sorolta a többes szám első személyű névmás használata által. A többes szám első személyű névmás ugyanakkor nem csupán a politikai intézményekkel és döntéshozókkal való szolidaritásra utalhat, hanem magukkal a választókkal is szolidaritást és kapcsolatteremtésre való hajlandóságot fejez ki (Beard 2000; Jobst 2010). Az egyik ilyen példa az 1996-ban elnökjelöltségért induló Robert Dole republikánus jelölt beszédéből származik: „It’s a kind of nation we are” ’Mi egy ilyenfajta nemzet vagyunk’. Az idézetben Dole – önmagát is beleértve – az egész nemzetről tesz kijelentést. Ezen megállapítások alátámasztják, hogy a többes szám első személyű névmások esetében több értelmezési lehetőség adott. A politikusok pedig rendszerint ki is használják a névmásokban rejlő többféle értelmezési lehetőséget, ezzel bizonytalanságot keltve a befogadókban (Jobst 2010).

A pragmatika kettő fő csoportba sorolja a többes szám első személyű névmások értelmezéseit, az egyik ilyen az „inkluzív”, amelybe a megnyilatkozó, a címzett(ek) és bizonyos esetekben egyéb harmadik személy(ek) tartoznak; valamint az „exkluzív” csoport, amelybe a megnyilatkozó és egyéb harmadik személy(ek) sorolhatók (Laczkó–Tátrai 2015; Tátrai 2011; 2017). A vizsgált beszédekben mindkettő csoport megjelent; az inkluzív csoportot példázza a Republikánus Párt jelöltjének, Mitt Romney-nak 2012-es jelölést elfogadó beszéde: „We Americans have always felt a special kinship with the future” ’Mi amerikaiak mindig is különleges kötődést éreztünk a jövőhöz’. Ebben az esetben Romney saját magát kívül a jelenlévő közönségre, illetve az eseményen közvetlenül nem részt vevő, többi amerikai polgárra is utalt. Az exkluzív csoport példájának tekinthető, amikor egy hivatalban lévő elnök önmagára és az alelnökre hivatkozik, például „Al Gore and I can do better. [...] We can do better” (Clinton, 1992) ’Al Gore és én jobban tudjuk csinálni. [...] Mi jobban tudjuk csinálni’. (Amennyiben a szövegben nem pontosítottam a beszédek elhangzásának évét, zárójelben adtam meg a jelölt nevét és a választási évet.) Ebben az esetben Bill Clinton elnökjelölt nem a címzettek, vagyis a konvención részt vevőkre és a közvetítést nézőkre utalt, hanem önmagára és Al Gore alelnökjelöltre.

Az elnökjelöltek jelölést elfogadó beszédében az egyes szám első személyű névmásokat (*I, me, mine* ’én, engem, enyém’) és a többes szám első személyű névmásokat (*we, us, ours* ’mi, minket, miénk’) tartalmazó mondatokat gyűjtöttem ki. Nem soroltam a találatok közé azokat a mondatokat, amelyeket az elnökjelöltek valaki mástól idéztek; ezt példázza Bill Clinton demokrata elnökjelölt 1992-es beszédének részlete: „we are, as Democrats, in the words that Ross Perot himself spoke today, „a revitalized Democratic Party” ’Ross Perot ma elhangzott szavait idézve mi demokraták vagyunk „az új életre kelt Demokrata Párt”’. A névmások gyűjtését követően az eredményeket a korpusznyelvészeti konvenciónak megfelelően ezer szóra normalizálva adtam meg.

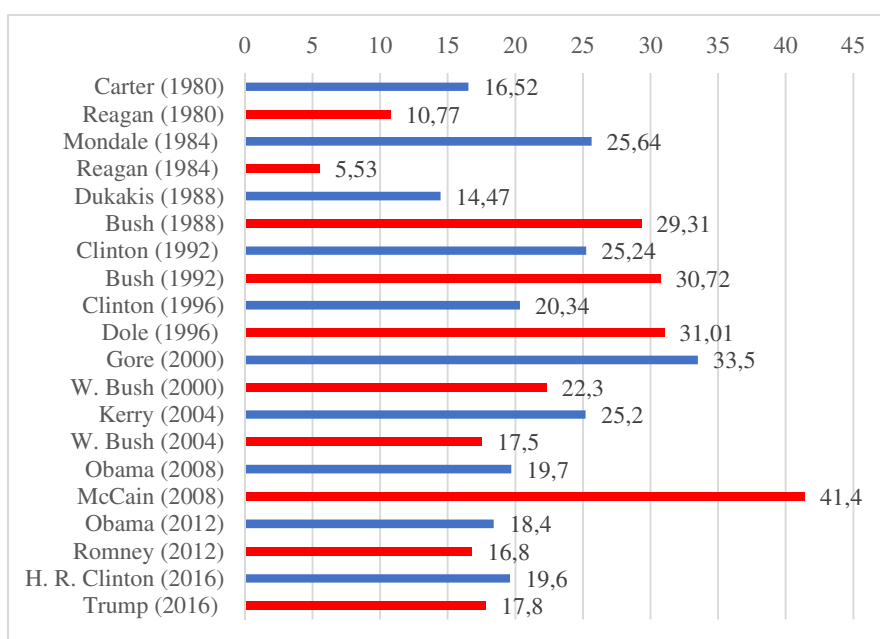
2.1 Korpusz

Az Amerikai Egyesült Államok politikájában az elnök egyik legfontosabb funkciója, hogy beszédeket mond (Coe 2017), ebből következően a potenciális elnökjelöltek többek között erre a szerepre készülnek. Az elnöki pozíció megszerzésének egyik kulcsa az elnökjelöltek sikeres kampánya, amelynek egyik legjelentősebb momentumja az elnökjelöltséget elfogadó beszéd (Ritter 1980). A kutatás korpuszát tehát a demokrata és republikánus elnökjelöltek jelölést elfogadó beszéde adta, amelyet hagyományosan a republikánus nemzeti konvenció, illetve a demokrata nemzeti konvenció keretében mondanak. A korpuszt az University of Californián létrehozott The American Presidency Project weboldaláról (W2) szereztem be, amely egy független, amerikai elnöki dokumentumokat gyűjtő oldal. A vizsgált beszédek az 1980-as elnökválasztástól egészen a legutóbbi, 2016-os választásig terjedtek. A korpusz 20 beszédet ölelt fel és mintegy 95.000 szóból állt.

3 Eredmények

3.1 Egyes szám első személy

Az egyes szám első személyű névmásokat tartalmazó megnyilatkozásokat, mint a személyes felelősségvállalás példáit a perszonalizáció jelének tekintetem. A politikai kommunikáció perszonalizációjának erősödése tükrében a feltételezésem szerint az egyes szám első személyű névmások használata növekedést mutatott az idő előrehaladtával. Az eredmények a következő, 1. ábrán láthatók, amelyen pirossal jelöltem a republikánus, míg kézzel a demokrata indulók adatait:

1. ábra. Egyes szám első személyű névmások az elnökjelölést elfogadó beszédekben, 1980–2016

Az 1. ábra alapján nem látható az egyes szám első személyű névmások előfordulásának növekedése az idő előrehaladtával. Az ábrától leolvasható, hogy a republikánus jelöltek hat alkalommal (1980, 1984, 2000, 2004, 2012, 2016) használták többször az egyes szám első személyű névmást, mint a demokrata jelöltek az adott évben. A demokrata jelöltek négy választási év során (1988, 1992, 1996, 2008) használták többször az egyes szám első személyt a republikánus vetélytársukhoz képest.

3.2 Többes szám első személy

Az egyes szám első személyű névmásokhoz hasonlóan a többes szám első személy esetében is azokat a mondatokat vizsgáltam, amelyekben a személyes névmások (*we, us,*

ours) előfordulnak. A többes szám első személyű névmások esetében ugyanakkor több jelentésárnyalatról beszélhetünk, így a korpusz többes szám első személyű névmást tartalmazó mondatai között több kategóriát alakítottam ki. Amennyiben a mondatok alapján nem volt egyértelmű, hogy az egyes névmások melyik csoportba esnek, a tágabb kontextusra hagyatkozva soroltam be őket. A kategóriák alapját Beard (2000) csoportosítása adta, amely szerint a többes szám első személyű névmások a következő jelentéseket hordozhatják a politikai szövegekben:

1. jelölt + emberiség: „all people are created equal and endowed by our creator with inalienable rights” (McCain, 2008) ’minden ember egyenlőnek teremtett, és a teremtőnk mindenkit elidegeníthetetlen jogokkal ruházott fel’;
2. jelölt + ország (az elnök és az Amerikai Egyesült Államok) „We are moving forward, America” (Obama, 2012) ’előre haladunk, Amerika’;
3. jelölt + egy csoport (például az elnök és a párt): „Despite our differences, much more unites us than divides us” (McCain, 2008) ’A különbözőségeink ellenére sokkal több dolog egyesít minket, mint ami megoszt’;
4. jelölt + egy fő (például az elnök és az alelnök): „We will bring the same economic success to America that Mike brought to Indiana” (Trump, 2016) ’Ugyanazt a gazdasági sikert hozzuk el Amerikának, mint amit Mike hozott Indianának’.

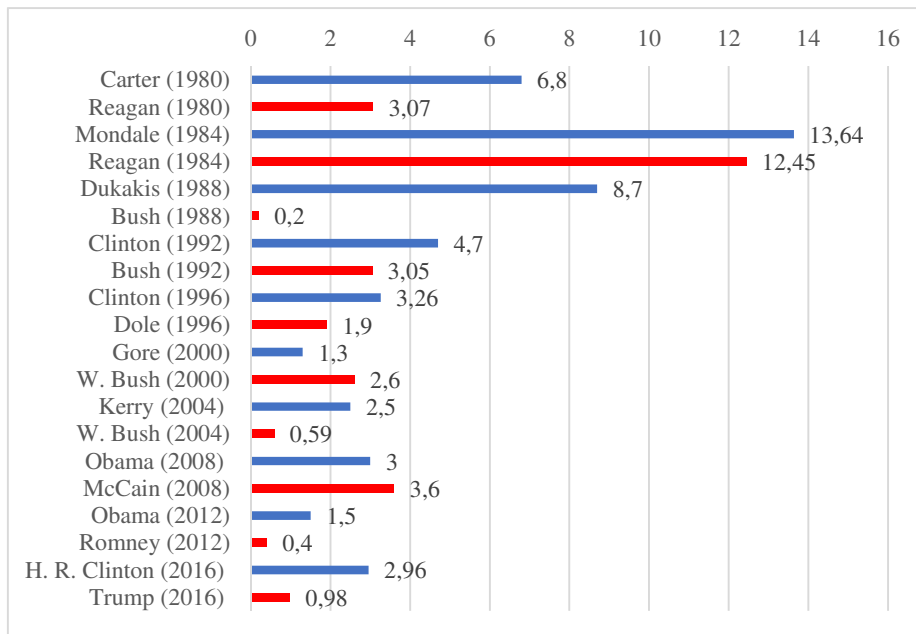
A vizsgált korpuszban a következő kategóriák jelentek meg (vö. Proctor–Su 2011):

1. emberiség: That’s why we’re here, not just in this hall, but on this earth (Clinton, 2016) ’Ezért vagyunk itt, nem csak ebben a teremben, hanem ezen a Földön’;
2. nemzet: We Americans have courage. (Carter, 1980) ’Nekünk amerikaiaknak van bátorságunk’;
3. hadsereg: what we learned as soldiers (Kerry, 2004) ’amit katonaként tanultunk’;
4. párt: Together, we will lead our party back to the White House (Trump, 2016) ’Együtt visszajuttatjuk a pártunkat a Fehér Házba’;
5. adminisztráció: We will repeal and replace disastrous Obamacare (Trump, 2016) ’Hatálytalanítjuk és lecseréljük a katasztrofális Obamacare-t’;
6. család: We lost our mother a few years ago, but I miss her every day (Clinton, 2016) ’Pár évvel ezelőtt elvesztettük az édesanyánkat, de mindennap hiányzik’;
7. alelnök: Two men this year ask for your support, and you must know us (Bush 1988) ’Ebben az évben két férfi kéri a támogatásukat és ismerniük kell minket’.

A perszonalizáció definíciója szerint a párttal ellentétben az elnökjelölt kerül az előtérbe (Karvonen 2010). Ennek megfelelően az volt a várakozásom, hogy azon többes szám első személyű névmások száma, amelyek az elnökjelöltre és a pártjára utalnak egy egységként, az idő előrehaladtával csökkentek. Az elnökjelöltre és a pártra utaló névmásoknak tekintettem minden olyan példát, amely esetében saját pártállásuktól függetlenül explicit módon utaltak a pártjukra, vagyis a demokrata elnökjelöltek a Demokrata

Pártra, míg a republikánus elnökjelöltek a Republikánus Pártra. Ezt példázza a demokraták felől Hillary R. Clinton 2016-os beszéde: „Democrats, we are the party of working people” ’Demokraták, mi a dolgozó emberek pártja vagyunk’, míg a republikánus oldalról John McCain 2008-as megszólalása: „I fight to restore the pride and principles of our party” ’Harcolok, hogy visszaállítsam a pártunk büszkeségét és elveit’. Az elnökjelölt és párt kategóriájába kerültek továbbá azon megnyilatkozások is, amelyek esetében az elnökjelölt egyértelműen a demokrata nemzeti konvención vagy a republikánus nemzeti konvención jelen lévőkre utal, mint Richard Nixon 1980-ban mondott beszéde esetén: „We have come together here because the American people deserve better” ’Azért gyűltünk itt össze, mert az amerikai emberek jobbat érdemelnek’.

Az alábbi, 2. ábra az elnökjelöltekre és a pártjukra vonatkozó többes szám első személyű névmások eloszlását mutatja a be az 1980-ban rendezett választásoktól a legutóbbi, 2016-os választásokig. A 2. ábrán pirossal jelöltem a republikánus, kékkel pedig a demokrata jelöltekre vonatkozó adatokat.

2. ábra. A többes szám első személy használata jelöltre és pártra vonatkozóan, 1980–2016

Ahogy a 2. ábrán is látszik, nem volt egyértelmű csökkenés az 1980-as évektől sem demokrata, sem pedig a republikánus jelöltek részéről. Ugyanakkor az 1984-es választási évet követően a Republikánus Párt esetében a jelöltre és pártra vonatkozó, többes szám első személyű utalások száma nem ért el 3,6 darabnál többet 1000 szóra lebontva. Folyamatos csökkenés az ábra alapján tehát ebben az esetben nem rajzolódik ki, de mind az 1980-as és 1984-es évekhez képest az elkövetkező választásokon jelentősen alacsonyabb arányban fordult elő a pártra való utalás. A Demokrata Párt jelöltjei esetében csökkenés csak az 1988-as választástól figyelhető meg; az ezt követő években a többes szám első személyű utalás egyik évben sem érte el 1000 szóra lebontva az 1988. évi mértéket. Az ábráról továbbá leolvasható, hogy a 2000-ben és 2008-ban rendezett

választásokat kivéve minden évben a demokrata jelöltek utaltak több esetben a pártjukra és önmagukra a névmások használatával.

4 Következtetések

A kutatók széles körben elfogadják, hogy a politikai kommunikáció egyre inkább perszonalizálódik, ugyanakkor nincs konszenzus azt illetően, hogy a kommunikáció mely elemei azok, amelyek a perszonalizálódásra utalnak. A dolgozatban arra tettem kísérletet, hogy a nyelvészet eszközein belül a pragmatika vonatkozásában tárgyalta személydeixisen keresztül vizsgáljam meg, hogy kimutatható-e a perszonalizáció a politikusok névmáshasználatán keresztül. A személyes névmásokat az Amerikai Egyesült Államok politikusai által mondott elnökjelölti kampánybeszédeken elemeztem. Az Egyesült Államok elnöki rendszere révén ugyan valószínűbb lehet, hogy a politika perszonalizált, ugyanakkor az ott alkalmazott kampánytechnika globális befolyással bír (Weimann 2008), így kiindulópontot adhat a további elemzésekhez. A jelen kutatás során azt vizsgáltam, hogy a mutatott-e növekedést a beszédekben az egyes szám első személyű névmások használata, amely a politikust állítja előtérbe és felelősségvállalásáról tanúskodik (Beard 2000; Jobst 2010; vö. Kuna 2016). Az elemzés kimutatta, hogy az 1980 és 2016 közötti 10 választási kampány során a politikusok igen eltérő mértékben használták a beszédekben az egyes szám első személyű névmást. Az ezer szóra lebontott adatok alapján 2008-ban John McCain republikánus jelölt alkalmazta a legnagyobb, míg 1984-ben a szintén republikánus Ronald Reagan a legalacsonyabb számban az egyes szám első személyű névmást.

A többes szám első személyű névmások vizsgálata során azon megnyilatkozásokat vettem figyelembe, amelyekben az elnökjelölt önmagára és a politikai pártjára utalt. A perszonalizáció definíciójának megfelelően a várakozásom az volt, hogy a pártokra vonatkozó megnyilatkozások csökkentek. Az eredmények alapján nem látható folyamatos csökkenés az 1980-as választástól; a legnagyobb arányban 1984-ben utaltak mind a Republikánus, mind pedig a Demokrata Párt politikusai a saját pártjukra a többes szám első személyű névmással. Az 1984-es választásokat követő választási években azonban mindkét párt jelöltjei kevesebbszer utaltak a saját pártjukra és önmagukra.

A kutatás alapján tehát nem látható exponenciális növekedés az egyes szám első személyű névmások esetében, egyértelmű csökkenés pedig a többes szám első személyű névmásokat illetően. Ugyanakkor az 1984-es választások után jelentősen alacsonyabb számban utaltak a politikusok a pártjukra. Fontos megjegyezni, hogy a kutatás során mindössze tíz választási évet vizsgáltam, amelyek időszak alatt jelentős technológiai változást az internet elterjedése és a közösségi hálózatok megjelenése és használata jelentette. Az adatok azonban más mintát mutathatnak egy hosszabb időtartamot felölelő minta vizsgálata során, hiszen a technológia fejlődésével az elnökjelöltek „közönsége” jelentősen változott az évtizedek során. 1924-ben a republikánusok konvencióját közvetítették először rádión, amely az ezt megelőző évekhez képest nagyobb tömegek megszólítását tette lehetővé, majd 1952-ben az egész nemzethez eljutottak a televízió keresztül az elnökjelöltek szavai. Ezen innovációk lehetővé tették, hogy az elnökjelölt személye még nagyobb jelentőséget nyerjen, hiszen a választók hallhatták, illetve később láthatták megszólalni. A kutatás kiterjesztéseként tehát érdemes lenne egy tágabb időintervallumot vizsgálni és az ezen belül megmutatózó trendekre rámutatni.

Köszönetnyilvánítás

A kutatás a „Politikai kommunikáció az expresszivitás korában. Mi jellemzi az affektív, expresszív és vulgarizálódó politikai kommunikációt Magyarországon?” című projekt keretei között jött létre (kutatásvezető: Szabó Gabriella). Támogató: NKFIA. Téma-szám: NKFIA_FK 131990.

Források

W1: <https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1940-the-finest-hour/we-shall-fight-on-the-beaches/>
 W2: <https://www.presidency.ucsb.edu/>

Irodalom

- Aczél P. 2009. Új retorika: Közélet, kommunikáció, kampány. Pozsony: Kalligram.
- Balmas, M. – Rahat, G. – Sheaffer, T. – Shenhav, S. R. 2014. Two routes to personalized politics: Centralized and decentralized personalization. *Party Politics* 20(1): 37–51.
- Beard, A. 2000. *The language of politics*. USA, Canada: Routledge.
- Coe, K. 2017. Presidential address. In: Kenski, K. – Hall, J. K. (szerk.) *The Oxford Handbook of Political Communication*. United States of America: Oxford University Press. 121–132.
- Domonkosi Á. – Ludányi Zs. 2018. A társas deixis szocializációs mintái az óvodai bábjátékban: Egy óvodapedagógus-képzésben zajló kísérlet tanulságai. In: Tóth P. – Maior E. – Horvák K. – Kautnik A. – Duchon J. – Sass B. (szerk.): *Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben*. 488–505.
- Holtz-Bacha, C. – Langer, A. I. – Merkle, S. 2014. The personalization of politics in comparative perspective: Campaign coverage in Germany and the United Kingdom. *European Journal of Communication* 29(2): 153–170.
- H. Varga M. 2017. Kic és mic vogmuc? A többes szám első személyű nyelvi formák funkcionális vizsgálata. *THL2: A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata* (1–2): 133–144.
- Jobst Á. 2010. *A nyelv kisajátítása: a második világháború utáni média elemzése szótárral és szövegmutatókkal*. Budapest: Tinta.
- Karvonen, L. 2010. *The personalisation of politics: A study of parliamentary democracies*. Colchester: ECPR Press.
- Kuna Á. 2016. Személydeixis és önreprezentáció az orvos-beteg találkozón. *Magyar Nyelvőr* 140(3): 316–332.
- Laczkó K. – Tátrai Sz. 2015. „Évek óta mást se csinálunk.” A többes szám első személyű deiktikus elemek működésének vizsgálatához. In: Bárh J. – Bodó Cs. – Kocsis Zs. (szerk.): *A nyelv dimenziói. Tanulmányok Juhász Dezső tiszteletére*. Budapest: ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet. 501–514.
- Langer, A. I. 2007. A historical exploration of the personalisation of politics in the print media: The British Prime Ministers (1945–1999). *Parliamentary Affairs* 60(3): 371–387.
- McAllister, I. 2007. The personalization of politics. In: Russell, J. D. – Klingemann, H. D. (szerk.) *The Oxford handbook of political behavior*. USA, New York: Oxford University Press. 571–588.
- McAllister, I. 2015. The personalization of politics in Australia. *Party Politics* 21(3): 337–345.
- Perloff, R. 2014. *The dynamics of political communication: media and politics in a digital age*. New York: Routledge.
- Plasser, F. 2008. Political consulting worldwide. In: Johnson, W.D. (szerk.) *Routledge Handbook of Political Management*. New York: Routledge. 40–57.
- Proctor, K. – Su, L.-W. 2011. The 1st person plural in political discourse – American politicians in interviews and in a debate. *Journal of Pragmatics* 43: 3251–3266.

- Rahat, G. – Sheaffer, T. 2007. The personalization (s) of politics: Israel, 1949–2003. *Political Communication* 24(1): 65–80.
- Reitan, E. A. 2003. *The Thatcher Revolution: Margaret Thatcher, John Major, Tony Blair, and the Transformation of Modern Britain, 1979-2001*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers.
- Ritter, K. W. 1980. American political rhetoric and the jeremiad tradition: Presidential nomination acceptance addresses, 1960–1976. *Communication Studies* 31(3): 153–171.
- Tátrai Sz. 2011. Bevezetés a pragmatikába: funkcionális kognitív megközelítés. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Tátrai Sz. 2017. Pragmatika. In: Imrényi A. – Kugler N. – Ladányi M. – Markó A. – Tátrai, Sz. – Tolcsvai Nagy, G. (szerk.), *Nyelvtan*. Budapest: Osiris. 857–1058.
- Tuman, J. 2008. *Political communication in American campaigns*. Los Angeles: Sage Publications.
- Weimann, G. 2008. American-style campaigning. In: Kaid, L.L. – Holtz-Bacha, C. (szerk.) *Encyclopedia of political communication*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications. 34–35.
- Wilson, J. 1990. *Politically speaking: The pragmatic analysis of political language*. Oxford: Basil Blackwell.